

G U Y D E M A U P A S S A N T

Het leven

van een

vrouw

Een roman

1883

Voorwoord

Het leven van een vrouw verscheen in 1883, drie jaar na het explosieve debuut van *Bolletje Vet* en twee jaar voor *Bel-Ami* — het boek dat Maupassant definitief tot icoon zou maken. Het was zijn eerste roman, en het is misschien zijn stilste: geen satirische aanval op de burgerij, geen cynisch portret van de Parijse wereld, maar een traag en onverbiddelijk relaas van hoe een mensenleven zich vult en leegloopt. Jeanne Le Perthuis des Vauds verlaat op zeventienjarige leeftijd het klooster waar ze is opgevoed, vol verwachting en vertrouwen. Haar vader, een goedhartige baron met rousseauïstische opvattingen, heeft haar beschermd van de werkelijkheid. Ze trouwt met Julian de Lamare, een knappe edelman. Ze vestigen zich op het familiegoed *Les Peuples*, aan de Normandische kust, met uitzicht op zee.

Wat volgt is een roman van onttovering. Julian is ontrouw — eerst met het dienstmeisje Rosalie, dan met de vrouw van de buurman. De baron verliest zijn fortuin. De moeder sterft. De zoon Paul, op wie Jeanne al haar liefde projecteert, groeit op tot een zwakke, geldverslindende man die haar van het laatste beetje zekerheid berooft. Maupassant schrijft dit allemaal zonder commentaar, zonder veroordeling, zonder hoop op verlossing. Het leven gaat zijn gang. Het is zo. Tolstoj beschouwde *Het leven van een vrouw* als een van de mooiste romans van de negentiende eeuw — superieur aan *Anna Karenina* naar zijn eigen zeggen, al nam hij dat later terug. Wat hij bedoelde was de economie van het vertellen: Maupassant zegt nooit meer dan nodig is. Hij vertrouwt de feiten. Waar Tolstoj analyseert en moreel becommentarieert, observeert Maupassant en zwijgt. Het is een andere, koelere vorm van mededogen.

De laatste zin van het boek is beroemd. Rosalie, het dienstmeisje dat ooit Jeannes man heeft verleid en nu, tientallen jaren later, haar trouwe steun is, zegt: "Het leven is nooit zo mooi of zo lelijk als men denkt." Het is geen troost. Het is een constatering. En het is, op zijn manier, het meest eerlijke wat een roman ooit heeft kunnen zeggen.

— *De redactie*

Inhoud

I	5
II	18
III	24
IV	36
V	50
VI	63
VII	77
VIII	90
IX	100
X	119
XI	138
XII	157
XIII	164
XIV	176

I

Jeanne had haar koffers gepakt en liep naar het raam, maar de regen hield niet op.

De hele nacht had de bui tegen de ruiten en de daken gehamerd. De hemel hing laag, vol water, alsof hij was opengebarsten en zich nu helemaal leeggoot over de aarde, die hij tot een modderige pap weekte en deed smelten als suiker. Warme windstoten joegen voorbij. Het geborrel van overlopende goten vulde de lege straten, waar de huizen als sponzen het vocht opzogen dat overal binnendrong en de muren van kelder tot zolder liet zweten.

Jeanne was de vorige dag uit het klooster gekomen, eindelijk voorgoed vrij, gereed om al het geluk te grijpen waarvan ze zo lang had gedroomd. Ze vreesde dat haar vader zou aarzelen om te vertrekken als het weer niet opklaarde, en voor de honderdste keer sinds de ochtend tuurde ze naar de horizon.

Toen merkte ze dat ze haar kalender in haar reistas was vergeten. Ze plukte het kleine karton van de muur, verdeeld in maanden, met in het midden een tekening en het jaartal 1819 in gouden cijfers. Met potlood streepte ze de eerste vier kolommen door, veegde ze alle heiligen weg tot en met 2 mei, de dag waarop ze het klooster had verlaten.

Een stem riep achter de deur: 'Jeannette!'

'Kom binnen, papa,' antwoordde ze. En haar vader trad binnen.

Baron Simon-Jacques Le Perthuis des Vauds was een edelman uit een vorige eeuw, eigenaardig en goedhartig. Een vurig volgeling van Jean-Jacques Rousseau, hij koesterde een bijna verliefde tederheid voor de natuur, voor velden, bossen en dieren.

Van geboorte aristocraat, haatte hij instinctief alles wat naar 1793 rook; maar als filosoof van nature en liberaal door opvoeding verafschuwde hij de tirannie met een haat die onschadelijk bleef en zich vooral in woorden uitte.

Zijn grootste kracht en tegelijk zijn zwakte was zijn goedheid, een goedheid die te weinig armen had om te stelen, te schenken, te omhelzen, een goedheid als van een schepper, ruimhartig, weerloos, alsof een zenuw van de wil verlamd was, een gat in de energie, bijna een gebrek.

Een man van theorieën, had hij een heel opvoedingsplan voor zijn dochter bedacht: hij wilde haar gelukkig maken, goed, rechtvaardig en teder.

Tot haar twaalfde was ze thuis gebleven; toen had men haar, ondanks de tranen van haar moeder, naar het Sacré-Cœur gebracht.

Daar had hij haar streng opgesloten gehouden, afgezonderd, onwetend van de dingen des levens. Hij wilde haar op haar zeventiende terugkrijgen, zuiver en onbedorven, om haar zelf onder te dompelen in een bad van redelijke poëzie; om haar ziel open te breken in het open veld, te midden van de vruchtbare aarde, haar onwetendheid te verdrijven door de aanblik van de argeloze liefde, de eenvoudige tederheden van de dieren, de kalme wetten van het bestaan.

Nu kwam ze uit het klooster, stralend, vol levenssap en honger naar geluk, bereid tot alle vreugden, tot alle betoverende kansen die haar geest al had doorkruist in de ledige dagen, de lange nachten, de eenzame verwachtingen.

Ze leek op een portret van Veronese, met haar glanzend blond haar dat alsof het op haar huid was uitgelopen, een aristocratische huid, amper getint met roze, bedekt met een fijn donshaar, een soort bleek fluweel dat zichtbaar werd wanneer de zon haar streekte. Haar ogen waren blauw, dat ondoorzichtige blauw van de Hollandse Delftsblauwe mannetjes. Op de linkervleugel van haar neus zat een klein moedervlekje, een ander op de rechterkant van haar kin, waar een paar haartjes krulden die zo op haar huid leken dat je ze nauwelijks zag. Ze was groot, rijp van boezem, soepel in de taille. Haar stem klonk soms te scherp, maar haar open lach strooide vreugde om zich heen. Vaak bracht ze met een vertrouwd gebaar beide handen naar haar slapen, alsof ze haar haar glad wilde strijken.

Ze rende naar haar vader en omhelsde hem innig. 'Nou, gaan we?'

Hij glimlachte, schudde zijn al grijze, vrij lange haren en wees naar het raam: 'Hoe wil je reizen in dit weer?'

Maar ze drong aan, liefkozend en teder: 'O papa, alsjeblieft, laten we gaan. Vanmiddag wordt het mooi weer, dat beloof ik.'

'Je moeder zal er nooit mee instemmen.'

'Jawel, ik regel het wel, vertrouw maar op mij.'

'Als jij je moeder zover krijgt, dan ga ik mee.'

Ze stormde naar de kamer van de barones. Ze had naar deze dag van vertrek verlangd met een steeds groter wordende ongedurigheid.

Sinds haar intrede in het Sacré-Cœur had ze Rouen niet verlaten; haar vader stond geen enkele afleiding toe voor de leeftijd die hij had bepaald. Slechts tweemaal had men haar vijftien dagen naar Parijs gebracht, maar dat was nog steeds een stad, en zij droomde alleen van het platteland.

Nu zou ze de zomer doorbrengen op hun landgoed Les Peuples, het oude familiehuis op de klip bij Yport; ze beloofde zichzelf een oneindig geluk in dat vrije leven aan zee. En het was al vastgelegd: dit landhuis zou haar worden geschonken, zodat ze er altijd zou wonen zodra ze getrouwd was.

En de regen, die sinds de vorige avond onafgebroken viel, was het eerste grote verdriet van haar leven.

Maar na drie minuten kwam ze al rennend de kamer van haar moeder uit en riep door het hele huis: 'Papa, papa! Mama vindt het goed! Laat inspannen!'

De stortbui bedaarde niet; het leek zelfs of hij nog heviger werd toen de koets voor de deur kwam staan.

Jeanne stond klaar om in te stappen toen de barones de trap afdaalde, aan de ene kant gesteund door haar man, aan de andere door een stevig dienstmeisje, fors en goed gebouwd als een jongen. Het was een Normandische uit het Pays de Caux, minstens twintig lijkend, al was ze hooguit achttien. In de familie behandelde men haar bijna als een tweede dochter, want ze was Jeannes zoogzuster geweest. Ze heette Rosalie.

Haar voornaamste taak was de barones te begeleiden, die de laatste jaren enorm was geworden door een hartvergroting waarover ze voortdurend klaagde.

Hijgend bereikte de barones de stoep van het oude herenhuis, keek naar de binnenplaats waar het water gutste en mompelde: 'Dit is werkelijk onverstandig.'

Haar man, altijd glimlachend, antwoordde: 'U hebt het zelf gewild, madame Adélaïde.'

Omdat ze die plechtige naam Adélaïde droeg, liet hij er altijd 'madame' voor gaan, met een zweem van spottend respect.

Toen hervatte ze haar tocht en klom moeizaam in de koets, waarvan alle veren kraakten. De baron ging naast haar zitten, Jeanne en Rosalie namen plaats op de achterbank.

De kokkin Ludivine bracht stapels mantels die over de knieën werden gelegd, en twee manden die onder de benen werden geschoven; daarna klom ze naast koetsier Simon op de bok en hulde zich in een grote deken die haar helemaal bedekte. De conciërge en zijn vrouw kwamen afscheid nemen en sloten het portier; ze kregen de laatste aanwijzingen voor de koffers die per kar zouden volgen. En ze reden weg.

Vader Simon, de koetsier, zat met gebogen hoofd en ronde rug onder de regen, verdwenen in zijn driekleurige karrik. De gierende wind sloeg tegen de ruiten en spoelde over de weg.

De berline reed in draf over de kade, langs de rij grote schepen waarvan de masten, ra's en touwen triest afstaken tegen de druipende hemel, als kale bomen; toen sloeg ze het lange boulevard du mont Riboudet in.

Spoedig reden ze door de weiden; nu en dan tekende zich een verdrinkende wilg af, met hangende takken als een lijk, zwaar door een waternevel. De hoeven van de paarden sopten en de vier wielen wierpen modderschijven op.

Men zweeg; de gedachten leken even nat als de grond. Moeder liet zich achteroverzakken, sloot de ogen. De baron keek somber naar de eentonige, doorweekte velden. Rosalie, met een pak op schoot, mijmerde op die dierlijke, half slapende manier van eenvoudige mensen. Maar Jeanne voelde zich onder die warme stortvloed herleven als een plant die eindelijk weer lucht krijgt; de dikte van haar vreugde beschutte haar hart als een bladerdak tegen de droefheid. Zwijgend had ze zin om te zingen, om haar hand naar buiten te steken en hem vol regen te vullen om te drinken; ze genoot ervan voortgevoerd te worden in de snelle draf, de troosteloze landschappen te zien en toch beschut te zitten midden in die overstroming.

Onder de aanhoudende regen dampte het hete zweet van de glanzende paardenruggen.

De barones dommelde langzaam weg. Haar gezicht, omlijst door zes regelmatige wrongen van afhangend haar, zakte zachtjes in, gesteund door de drie brede golven van haar nek die uitliepen in de wijde zee van haar boezem. Bij elke ademteug rees haar hoofd

op en viel weer terug; haar wangen bolden, terwijl tussen haar halfopen lippen een luid gesnurk ontsnapte. Haar man boog zich naar haar toe en legde zachtjes, in haar gevouwen handen op de omvang van haar buik, een klein leren portefeuille.

Die aanraking wekte haar; ze keek verdwaasd naar het voorwerp, nog versuft van de afgebroken slaap. De portefeuille viel open. Goud en bankbiljetten verspreidden zich over de vloer van de koets. Ze werd helemaal wakker; en de vrolijkheid van haar dochter barstte los in een schaterlach.

De baron raapte het geld op en legde het op haar schoot: 'Hier, mijn beste, alles wat er nog over is van mijn boerderij in Életot. Ik heb hem verkocht om Les Peuples te laten opknappen, waar we voortaan vaak zullen wonen.'

Ze telde zesduizend vierhonderd frank en stopte het geld rustig in haar zak.

Het was al de negende boerderij die zo was verkocht, van de eenendertig die hun ouders hun hadden nagelaten. Toch bezaten ze nog ongeveer twintigduizend pond rente uit landerijen die, goed beheerd, gemakkelijk dertigduizend frank per jaar hadden kunnen opbrengen.

Omdat ze eenvoudig leefden, zou dat inkomen ruim voldoende zijn geweest, ware er niet dat ene bodemloze gat in huis: de goedheid. Die deed het geld door hun vingers glippen als zonlicht dat moeraswater verdampt. Het stroomde weg, verdween. Hoe? Niemand wist het precies. Steeds weer zei een van beiden: 'Ik begrijp niet hoe het komt, maar vandaag heb ik honderd frank uitgegeven zonder iets groots te kopen.'

Die gemakkelijheid om te geven was trouwens een van hun grootste levensvreugden; daarin begrepen ze elkaar volmaakt en ontroerend.

Jeanne vroeg: 'Is het nu mooi, mijn kasteel?'

De baron antwoordde opgewekt: 'Je zult het zien, kleintje.'

Maar langzamerhand nam de hevigheid van de bui af; het werd een lichte nevel, een heel fijne regenstof die dwarrelde. Het wolkendek leek te stijgen en lichter te worden; plotseling schoot door een onzichtbare opening een lange schuine zonnestraal over de weiden.

De wolken scheurden open, een stukje diepblauwe hemel verscheen; de scheur groeide als een scheurend doek; en weldra spreidde zich een schone, reine hemel van helder azuur over de wereld.

Een frisse, zachte wind streek voorbij, als een tevreden zucht van de aarde; en wanneer ze langs tuinen of bossen reden, klonk soms het kwieke gezang van een vogel die zijn veren droogde.

De avond viel. Iedereen sliep nu in de koets, behalve Jeanne. Tweemaal hield men halt bij herbergen om de paarden te laten uitblazen en wat haver met water te geven.

De zon was onder; in de verte luidden klokken. In een klein dorp werden lantaarns ontstoken; ook de hemel verlichtte zich met een gewemel van sterren. Hier en daar doemden verlichte huizen op, die de duisternis doorboorden met een vlammetje; en plotseling, achter een heuvelrug, tussen dennentakken, rees de maan op, rood, reusachtig en alsof hij slaperig was.

Het was zo zacht dat de ramen openbleven. Jeanne, moe gedroomd, verzadigd van gelukkige beelden, rustte nu. Soms opende ze de ogen omdat een langdurige houding haar stijf maakte; dan keek ze naar buiten, zag in de lichte nacht de bomen van een boerderij voorbijglijden of een paar koeien die in een weiland lagen en de kop optilden. Dan zocht ze een nieuwe houding, probeerde een half afgemaakt droombeeld terug te halen; maar het aanhoudende geratel van de koets vulde haar oren, vermoeide haar gedachten en ze sloot de ogen weer, met een geest die even zeer pijn deed als haar lichaam.

Toen hielden ze halt. Mannen en vrouwen stonden met lantaarns voor de portieren. Ze waren er. Jeanne, plotseling wakker, sprong eruit. Vader en Rosalie, bijgelicht door een boer, droegen bijna de volkomen uitgeputte barones, die kreunde van ellende en met een zwakke, stervende stem bleef herhalen: 'Ach, mijn God! mijn arme kinderen!' Ze wilde niets drinken, niets eten, liet zich in bed leggen en sliep meteen.

Jeanne en de baron gebruikten samen een late maaltijd.

Ze glimlachten naar elkaar, grepen elkaars handen over de tafel heen; vervuld van een kinderlijke blijdschap begonnen ze het opgeknapt landhuis te bekijken.

Het was een van die hoge, ruime Normandische woningen, half boerderij, half kasteel, opgetrokken uit witte steen die grijs was geworden, ruim genoeg om een heel geslacht te herbergen.

Een reusachtige hal deelde het huis doormidden en liep van voor naar achter, met grote deuren aan beide zijden. Een dubbele trap leek over die hal heen te springen, liet het midden leeg en verbond op de eerste verdieping beide armen als een brug.

Beneden, rechts, lag de reusachtige salon, behangen met bladerrijke tapijten waarop vogels rondliepen. Al het meubilair, in petit-point, illustreerde alleen maar de fabels van La Fontaine; Jeanne voelde een rilling van plezier toen ze een stoel terugvond die ze als kind al had liefgehad, met het verhaal van de vos en de ooievaar.

Naast de salon lagen de bibliotheek vol oude boeken en twee ongebruikte kamers; links de eetkamer met nieuw houtwerk, de linnenkamer, de bijkeuken, de keuken en een klein vertrek met een badkuip.

Een lange gang sneed de eerste verdieping doormidden. De tien deuren van de tien slaapkamers lagen in een rij. Helemaal achteraan, rechts, was Jeannes kamer. Ze traden binnen. De baron had die kamer laten opknappen met gordijnen en meubels die ongebruikt op zolder hadden gestaan.

Oude Vlaamse tapijten bevolkten de ruimte met wonderlijke figuren.

Maar toen ze haar bed zag, slaakte het meisje kreten van vreugde. Vier grote, zwarte, glanzende eiken vogels stonden op de hoeken en droegen het bed als wachters. De zijkanten toonden brede guirlandes van beeldhouwde bloemen en vruchten; vier fijn gekanaliseerde zuilen met Korinthische kapitelen droegen een kroonlijst vol rozen en ineengestrengelde amorijntjes.

Het stond er plechtig en toch sierlijk, ondanks de ernst van het door de tijd gebruinde hout.

Het sprei en het hemelbed glansden als twee sterrenhemels. Ze waren van oude, donkerblauwe zijde, bezaaid met grote gouden lelies.

Nadat ze het goed had bewonderd, hief Jeanne haar kaars en bekeek de tapijten om het verhaal te begrijpen.

Een jonge heer en een jonge dame, gekleed in groen, rood en geel op de wonderlijkste wijze, praatten onder een blauwe boom met witte rijpe vruchten. Een dik konijn van dezelfde kleur knabbelde aan wat grijs gras.

Daarboven, in een verre verte, stonden vijf kleine ronde huisjes met spitse daken; en hoog in de lucht, bijna in de hemel, een helemaal rood molentje.

Grote ranken van bloemen slingerden overal doorheen.

De twee andere panelen leken er sterk op, behalve dat uit de huisjes vier kleine figuurtjes in Vlaamse kledij tevoorschijn kwamen die de armen ten hemel hieven van opperste verbazing en woede.

Maar het laatste tapijt toonde een drama. Bij het konijn dat nog altijd graasde lag de jonge man uitgestrekt, kennelijk dood. De jonge vrouw keek naar hem en doorstak haar borst met een zwaard; de vruchten van de boom waren zwart geworden.

Jeanne gaf het op te begrijpen toen ze in een hoekje een piepklein diertje ontdekte dat het konijn, als het had geleefd, als grassprietje had kunnen opeten. En toch was het een leeuw.

Toen herkende ze het noodlot van Pyramus en Thisbe; en al glimlachte ze om de eenvoud van de tekeningen, ze voelde zich gelukkig in die liefdesgeschiedenis die haar gedachten voortdurend zou vullen met dierbare hoop en elke nacht over haar slaap die oude, legendarische tederheid zou laten zweven.

De rest van het meubilair verenigde de meest uiteenlopende stijlen. Het waren de meubelstukken die elke generatie in de familie naliet en die van oude huizen ware musea maakten waarin alles dooreenliep. Een prachtige commode uit de tijd van Lodewijk XIV, gepantserd met glanzend koperbeslag, stond naast twee leunstoelen uit de tijd van Lodewijk XV, nog bekleed met hun boekettenzijden stof. Een rozenhouten secrétaire keek uit op de schoorsteen, waar onder een glazen stolp een pendule uit het keizerrijk stond.

Het was een bronzen bijenkorf, gedragen door vier marmeren zuiltjes boven een tuin van vergulde bloemen. Een dunne slinger kwam uit een spleet in de korf en liet eeuwig een kleine emaille bij met vleugels over dat bloembed zweven.

De wijzerplaat was van beschilderd aardewerk en zat in de flank van de korf verwerkt.

Het sloeg elf uur. De baron kuste zijn dochter en trok zich terug.

Jeanne ging met spijt naar bed.

Met een laatste blik nam ze haar kamer in zich op en blies toen de kaars uit. Maar het bed, dat alleen met het hoofdeinde tegen de muur stond, had links een raam waardoor maanlicht binnenviel en een plas helderheid op de vloer wierp.

Lichte weerschijn sprong tegen de muren, streekte zwak de roerloze amorijntjes van Pyramus en Thisbe.

Door het raam tegenover haar voeten zag Jeanne een grote boom, helemaal badend in zacht licht. Ze draaide zich op haar zij, sloot de ogen, maar na een poosje opende ze ze weer.

Ze meende nog steeds geschud te worden door het hotsen van de koets, waarvan het geratel in haar hoofd bleef klinken. Eerst lag ze stil, in de hoop dat rust haar eindelijk in slaap zou wiegen; maar de ongedurigheid van haar geest kroop weldra door haar hele lichaam.

Haar benen trokken samen, een koorts groeide. Toen stond ze op, blootsvoets, met blote armen, in haar lange hemd dat haar het aanzien gaf van een spook, liep door de plas maanlicht over de vloer, opende het raam en keek naar buiten.

De nacht was zo helder dat alles zichtbaar was alsof het dag was; en het meisje herkende het hele landschap dat ze als kind al had liefgehad.

Recht tegenover haar lag een breed gazon, geel als boter in het nachtlucht. Twee reusachtige bomen stonden aan weerszijden van het huis: een plataan in het noorden, een linde in het zuiden.

Helemaal aan het eind van dat grasveld sloot een klein bosje het terrein af, beschermd tegen de zeewind door vijf rijen oude, verwrongen, kaalgeschoren olmen die door de eeuwige stormen schuin waren afgekapd als een dak.

Dit soort park werd rechts en links begrensd door twee lange lanen van reusachtige populieren -- in Normandië 'peuples' genoemd -- die het herenhuis scheidden van de twee aangrenzende boerderijen, de ene bewoond door de familie Couillard, de andere door de familie Martin.

Die populieren hadden het huis zijn naam gegeven. Daarachter strekte zich een wijde, onontgonnen vlakte uit, bezaaid met gaspeldoorn, waar de wind dag en nacht floot en joeg. Dan viel plots de kust steil omlaag in een witte klip van honderd meter, die met haar voet in de golven stond.

Jeanne keek in de verte naar het lange, glanzende oppervlak van de zee die onder de sterren leek te slapen.

In die rust van de afwezige zon verspreidden zich alle geuren van de aarde. Een jasmijn die rond de benedenramen klom, ademde voortdurend zijn doordringende geur uit,

vermengd met de lichtere geur van jonge bladeren. Langzame windvlagen brachten de sterke smaak van zoute lucht en het slijmerige zweet van zeewier.

Het meisje gaf zich over aan het genot van ademen; de rust van het platteland kalmeerde haar als een koel bad.

Alle dieren die wakker worden als de avond valt en hun duistere leven verbergen in de stilte van de nacht vulden de schemer met een geruisloze beweging. Grote vogels, die niet riepen, gleden door de lucht als vlekken, als schaduwen; onzichtbare insecten zoemden langs het oor; stille renners schoten door het dauwige gras of het zand van verlaten paden.

Alleen enkele melancholieke padden richtten hun korte, eentonige noot naar de maan.

Het leek Jeanne of haar hart zich verwijde, vol gemompel als die heldere avond, plotseling wemelend van duizend rondsluipende verlangens, gelijk aan die nachtdieren waarvan het trillen haar omgaf. Een verwantschap bond haar aan die levende poëzie; en in het zachte wit van de nacht voelde ze bovenaardse rillingen lopen, onvatbare hoop kloppen, iets als een ademtocht van geluk.

En ze begon te dromen van liefde.

De liefde! Twee jaar lang had die haar vervuld van een steeds groter wordende spanning over zijn nadering. Nu was ze vrij om lief te hebben; ze hoefde hem alleen nog maar te ontmoeten, *hém!*

Hoe zou hij zijn? Ze wist het niet precies en vroeg het zich ook niet af. Hij zou hij zijn, dat was genoeg.

Ze wist alleen dat ze hem met haar hele ziel zou aanbidden en dat hij haar met al zijn kracht zou liefhebben. Ze zouden wandelen op avonden als deze, onder het lichtende stof dat van de sterren viel. Hand in hand, dicht tegen elkaar, zouden ze hun harten horen slaan, de warmte van elkaars schouders voelen, hun liefde vermengen met de zachte eenvoud van zomernachten, zo één dat ze door de enkele kracht van hun tederheid gemakkelijk tot elkaars diepste gedachten zouden doordringen.

En dat zou eeuwig doorgaan, in de rust van een onbeschrijfelijke genegenheid.

Plotseling meende ze hem daar te voelen, tegen zich aan; en plots schoot een vage siddering van zinnelijkheid van haar voeten tot haar hoofd. Ze drukte haar armen tegen haar borst, onwillekeurig, alsof ze haar droom wilde omhelzen; en op haar lippen, gespitst

naar het onbekende, gleed iets voorbij dat haar bijna deed bezwijmen, alsof de adem van de lente haar een liefdeskus had gegeven.

Opeens hoorde ze daarachter, achter het huis, op de weg, iemand lopen in de nacht. En in een opwelling van haar dol geworden ziel, in een vervoering van geloof in het onmogelijke, in de goddelijke toevalligheden, in de voortekenen, in de romantische listen van het lot, dacht ze: 'Als hij het nu eens was?' Ze luisterde gespannen naar de regelmatige stap van de wandelaar, ervan overtuigd dat hij bij het hek zou stoppen om onderdak te vragen.

Toen hij voorbij was, voelde ze zich triest alsof ze een teleurstelling had opgelopen. Maar ze begreep de overspannenheid van haar hoop en glimlachte om haar eigen dwaasheid.

Iets kalmer liet ze haar geest meedrijven op een redelijker mijmerij, probeerde de toekomst te doorgronden, bouwde haar leven op.

Met hem zou ze hier wonen, in dit rustige huis dat over zee uitkeek. Waarschijnlijk zou ze twee kinderen krijgen, een zoon voor hem, een dochter voor haar. Ze zag ze al rennen over het gras, tussen de plataan en de linde, terwijl vader en moeder hen volgden met verrukte blikken en over hun hoofden heen verliefde ogen wisselden.

En lang, heel lang bleef ze zo mijmeren, terwijl de maan haar baan door de hemel voltooide en in zee zou verdwijnen. De lucht werd frisser. In het oosten verbleekte de horizon. Een haan kraaide op de rechterboerderij; andere antwoordden links. Hun schorre stemmen leken van heel ver te komen door de dunne wanden van de hokken; en in het reusachtige gewelf van de hemel, dat onmerkbaar witter werd, verdwenen de sterren.

Ergens klonk een klein vogelroepje. Eerst verlegen getsjilp kwam uit de bladeren; toen werd het brutaler, trillend, vrolijk, van tak tot tak, van boom tot boom.

Opeens voelde Jeanne zich in een helder licht baden; ze hief het hoofd dat ze in haar handen had verborgen en sloot de ogen, verblind door de glans van de dageraad.

Een berg karmozijnrode wolken, half verborgen achter een lange laan populieren, wierp bloedrode schijnsels over de ontwakende aarde.

En langzaam, de stralende wolken doorborend, de bomen, de vlakten, de zee met vuur doorzevend, verscheen de reusachtige brandende bol aan de hele horizon.

En Jeanne voelde zich gek worden van geluk. Een dolle vreugde, een oneindig vertederd medelijden met de pracht der dingen overstroomde haar hart dat bezweek. Dit was haar zon! haar dageraad! het begin van haar leven! de opkomst van haar verwachtingen! Ze strekte haar armen uit naar de stralende ruimte, met de begeerte de zon te omhelzen; ze wilde spreken, iets goddelijks roepen zoals deze geboorte van de dag; maar ze bleef verlamd in een machteloze vervoering. Toen drukte ze haar voorhoofd in haar handen en voelde haar ogen vol tranen; en ze hilde verrukkelijk.

Toen ze het hoofd ophief, was het schone schouwspel van de nieuwe dag al verdwenen. Ze voelde zich zelf bedaard, een beetje vermoeid, alsof afgekoeld. Zonder het raam te sluiten ging ze op haar bed liggen, droomde nog enkele minuten en sliep zo vast dat ze om acht uur de roep van haar vader niet hoorde en pas wakker werd toen hij haar kamer binnenkwam.

Hij wilde haar de verfraaiingen van het kasteel tonen, van haar kasteel.

De voorgevel, die op het binnenland keek, werd van de weg gescheiden door een grote met appelbomen beplante binnenplaats. Die weg, een vicinale weg tussen de omheiningen van de boeren, sloot een halve mijl verderop aan op de grote weg van Le Havre naar Fécamp.

Een rechte oprijlaan liep van het houten hek tot aan de stoep. De bijgebouwen, kleine stenen gebouwtjes met rieten daken, stonden in rijen aan weerszijden van de binnenplaats, langs de sloten van de twee boerderijen.

De daken waren vernieuwd; al het houtwerk gerestaureerd, de muren hersteld, de kamers opnieuw behangen, het hele interieur opgefrist. En het oude, verbleekte landhuis droeg als vlekken zijn nieuwe, zilverwitte luiken en de verse pleisterplekken op de grote grijze gevel.

De andere gevel, waar een van Jeannes ramen op uitkeek, zag ver over zee uit, boven het bosje en de door de wind aangevreten muur van olmen.

Jeanne en de baron, arm in arm, bekeken alles, geen hoekje overslaand; daarna wandelden ze langzaam door de lange populierenlanen die het park omringden. Het gras was hoog opgeschoten onder de bomen en spreidde een groen tapijt uit. Het bosje helemaal aan het eind was betoverend, met zijn kronkelende paadjes, gescheiden door groene wanden. Plotseling sprong een haas op, die het meisje schrik aanjoeg; toen sprong hij over de wal en verdween in de zeeriet richting de klip.

Na het middagmaal verklaarde madame Adélaïde, nog steeds uitgeput, dat ze wilde rusten; de baron stelde voor naar Yport af te dalen.

Ze gingen op weg, eerst door het gehucht Étouvent, waar Les Peuples lag. Drie boeren groetten hen alsof ze hen hun hele leven hadden gekend. Ze kwamen in de hellende bossen die langs een bochtige vallei naar zee dalen. Weldra verscheen het dorp Yport. Vrouwen die kleren zaten te verstellen op hun drempel keken hen voorbijgaan. De hellende straat, met een beekje in het midden en hopen rommel voor de deuren, rook sterk naar pekel. Bruine netten, waaraan hier en daar glinsterende schubben als zilveren muntjes zaten, droogden tussen de deuren van krotten waaruit de geuren stegen van talrijke gezinnen die opeengepakt in één kamer leefden. Enkele duiven scharrelden langs het beekje, op zoek naar voedsel. Jeanne keek naar alles met ogen die het nieuw en vreemd vonden, als een toneeldecor.

Maar plotseling, om een muur heen, zag ze de zee, dofblauw en glad, zich uitstrekkend tot aan de einder. Ze bleven staan, tegenover het strand, en keken. Witte zeilen voeren voorbij als vogelvleugels. Rechts en links rees de reusachtige klip op. Een soort kaap sloot het uitzicht aan de ene kant af, terwijl aan de andere kant de kustlijn zich eindeloos voortzette tot een onvatbare streep.

Een haven en huizen doemden op in een van die nabije inhammen; en kleine golven, die de zee een rand van schuim gaven, rolden over het grind met een licht geruis.

De plaatselijke boten, op de helling van ronde keien getrokken, lagen op hun zij, hun ronde, met teer glanzende wangen naar de zon kerend. Enkele vissers maakten ze klaar voor de avondvloed. Een matroos kwam vis aanbieden en Jeanne kocht een schaar die ze zelf naar Les Peuples wilde brengen.

Toen bood de man zijn diensten aan voor boottochten en herhaalde telkens zijn naam om hem goed in het geheugen te prenten: 'Lastique, Joséphin Lastique.'

De baron beloofde hem niet te vergeten.

Ze gingen terug naar het huis.

Omdat de grote vis Jeanne vermoeide, stak ze de stok van haar vader door de kieuwen; ieder hield een eind vast; en zo klommen ze vrolijk de helling op, babbelend als twee kinderen, met de wind in het gezicht en stralende ogen, terwijl de schaar, die hun armen langzamerhand moe maakte, met zijn vette staart over het gras veegde.

II

Een heerlijk, vrij leven begon voor Jeanne. Ze las, droomde en zwierf in haar eentje rond over het landgoed. Langzaam slenterde ze over de wegen, haar gedachten ver weg in dromen; of ze holde huppelend de kronkelende dalletjes in, die aan weerskanten bekleed waren met een gouden vacht van brembloemen. De sterke, zoete geur, aangescherpt door de warmte, bedwelmde haar als een geurig wijn; en op het verre geruis van golven die over een strand rolden, wiegde haar geest mee op een zachte deining.

Soms overviel haar zo'n loomheid dat ze zich uitstreckte op het dichte gras van een helling; en soms, als ze plotseling om een bocht van het dal een driehoek blauwe, in de zon schitterende zee zag liggen, met een zeil aan de kim, stroomden er ongebreidelde vreugden door haar heen, alsof er onzichtbare gelukken op haar neerdaalden.

Een liefde voor de eenzaamheid nam bezit van haar in de zachtheid van dit frisse landschap, in de rust van de ronde horizonnen. Ze bleef zo lang zitten op de top van de heuvels dat kleine wilde konijnen met sprongen langs haar voeten schoten.

Vaak rende ze over de klip, opgezweept door de lichte zeelucht, trillend van een verrukkelijk genot omdat ze zich moeiteloos bewoog, als vissen in het water of zwaluwen in de lucht.

Overal strooide ze herinneringen uit als zaad in de aarde, herinneringen waarvan de wortels tot aan de dood blijven zitten. Het leek haar of ze een stukje van haar hart in elk plooi van die dalen achterliet.

Ze begon met hartstocht te zwemmen. Ze zwom zo ver het oog reikte, sterk en onbevreesd, zonder acht te slaan op gevaar. Ze voelde zich behaaglijk in dat koude, heldere, blauwe water dat haar wiegend droeg. Als ze ver van de kust was, draaide ze zich op haar rug, armen over de borst gekruist, ogen verloren in het diepe azuur van de hemel waar een zwaluw snel doorheen schoot of de witte silhouet van een zeemeeuw. Geen geluid meer dan het verre gemurmel van de golven tegen het grind en een vage ruis van de aarde die

nog meegleed op de golven, maar dof, bijna onhoorbaar. Dan richtte Jeanne zich op en schreeuwde ze in een roes van vreugde, wild slaand met beide handen op het water.

Soms, als ze te ver waagde, kwam er een bootje haar halen.

Thuisgekomen op het kasteel was ze bleek van de honger, maar licht, kweik, met een glimlach om de lippen en geluk in de ogen.

De baron ondertussen broedde op grote landbouwplannen. Hij wilde proeven nemen, de vooruitgang organiseren, nieuwe werktuigen uitproberen, vreemde rassen invoeren; hij bracht een deel van zijn dagen door in gesprek met de boeren, die hun hoofd schudden en zijn pogingen ongeloofwaardig vonden.

Vaak ging hij ook mee de zee op met de matrozen van Yport. Nadat hij de grotten, bronnen en naalden in de omtrek had bezichtigd, wilde hij vissen als een gewoon zeeman.

Op dagen met wind, als de bolle zeilen de schepen over de golfruggen joegen en aan weerskanten de lange lijnen naar de bodem sleepten die de scholen makreel achtervolgden, hield hij met bevende hand het dunne touwtje vast dat trilde zodra een vis beet en spartelde.

Hij voer uit bij maanlicht om de netten op te halen die hij de vorige dag had uitgezet. Hij hield van het kraken van de mast, van de fluitende, frisse nachtvlagen; en nadat hij lang had gezeild om de boeien terug te vinden -- op een rotsrichel, een kerktoeren of de vuurtoren van Fécamp -- genoot hij ervan stil te liggen in de eerste stralen van de opkomende zon, die op het dek de glibberige ruggen van brede rog in waaier en de vette buiken van tarbotten liet glanzen.

Bij elke maaltijd vertelde hij met vuur over zijn tochten; en moeder op haar beurt vertelde hoe vaak ze de grote populierenlaan had afgelegd, die aan de rechterkant, tegen de boerderij van de Couillards, want de linker kreeg te weinig zon.

Omdat men haar had aangeraden 'beweging te nemen', zette ze zich fanatiek aan het wandelen. Zodra de koelte van de nacht was opgetrokken, daalde ze af, gesteund op de arm van Rosalie, gehuld in een mantel en twee sjaals, het hoofd bedekt met een zwarte kap die nog eens door een rood gebreid mutsje werd afgedekt.

Dan sleepte ze haar linkerbeen, dat al zwaarder was geworden, over de hele lengte van het pad twee stoffige voren trekkend waar het gras was doodgegaan -- één heen, één terug -- en begon ze eindeloos hetzelfde rechte traject, van de hoek van het kasteel tot de eerste struiken van het bosje. Ze had aan beide uiteinden een bank laten plaatsen; en om de vijf